

HABARTICE

(Ebersdorf) - 735 m n. m. - Držitelem lesní lánové dědiny, jež povstala za hornické kolonizace z Bavorska, Frank a Saska, byl r. 1347 **Anselm z Habartice** (i s farou připomínána r. 1363), od r. 1376 páni z Koldic (**Kolditz**) a na **Krupce** (**Rosenburg**).

Název od Eberharta (**Eberhartsdorf**) - Eberhartova ves, česky Habart (lidé Habartových) - 1363 **Eberhartsdorf**, **Eberhardsdorf**, 1366 **Ebrhardville**, 1374 **Habartivilla**, 1392 **Eberzdorf**... Ze zápisu o 'šulmajstru' (školním správci) z r. 1393 lze soudit, že se vyučovalo latinsky (trivium - gramatika, rétorika a dialektika, patrně i bohoslužebný zpěv).

V agrikulturně zaměřené obci (**Eberzdorf**) - chudé výnosy záležely na počasí - se duchovním stal (25. 4. 1392) jistý **Mikuláš z Ústí**.

V r. 1580 j i s **Větrovem** (**Streckenwald**) získal císařský vrchní kuchař a dvorní rada Melchior z Breitenbachu, r. 1587 obě příkopil od Rudolfa II. (* 18. 7. 1552 Vídeň - † 20. 1. 1612 Praha) **Wolf Zoldan** (Soldan) **Štampach z Štampachu** ([**Steinbach**]) 5 km již. od Sokolova [**Falkenau**], býv. osada Lobzů [**Lobs**], dnes čtvrt Březové [**Bräusau, Prösau**] a na **Šebeřících**, jenž se r. 1579 oženil s Markétou z Lungvic (*Ottova encyklopedie* z 1. 1. 1908: ... z **Lungvic**, jméno starožitné rodiny rytířské pocházející z **Míšně nebo z Lužice**...) a na **Chuderově** (**Gross Kaudern**). Konc. 16. stol. j i vč. Vyklic připojili ke svým statkům Jan a Jiřík Hora z Ocelovic atd.

Udolím (**Müglitztal**) vedla ze Saska a Lužice (**Lausitz, Lužyca**) přes **Kýšperk** (**Geiersburg**) a Habartice nejprve antická (*antiqua Bohemia semita*) solná (*Via Salaria*) poté Lužická neb Srbská obchodní stezka (**Sorbenweg**), jedna z prvních zemského systému, zmiňovaná už za Boleslava II. († 7. 2. 999) - z Drážďan přes Dohnu, **Mohelnici** (**Müglitz**), kótu **Na Vyhliďce** (**Schauplatz**), **Chlumecský vrch** (651 m) s románskou **Lesní kaplí** (**Kulmer Waldkapelle**) Panny Marie Bolestné či Bolestné matky boží (650 m) - vznikla snad z popudu habartického faráře (často spojována s legendární bitvou [1126] - viz **Čermná** [**Leukersdorf**], stínal jí více než 300letý buk - na **Chlumec** (**Kulm**), **Chabařovice** (**Karbitz**), **Vyklice** (**Wicklitz, Wiklitz**), **Lochočice** (**Lochtschütz**), **Hlíňany** (**Hlinai, Hlinay**), **Žim** (**Schima**), **Paškapolské sedlo** (**Paschkopolepaß**), **Velemín** (**Wellemin**), **Prackovice** (**Praskowitz**), **Lovosice** (**Lobositz**) a Prahu. Ve 14. stol. došlo pro rozepře místní šlechty k odklonu přes **Nakléřov** (**Nollendorf**).

Po r. 1836 byla v trase dávné a rušné supohorské poštovní tepny (**Geiersbergstraße**) otevřena krupská silnice (**Graupenbergstraße**) a vypukl provoz z **Teplíc** (**Teplitz**) přes **Černou louku** (**Schwarze Wiesen**) do Drážďan - na pomezí směrem k Fürstenwalde s **Černým křížem** (**Schwarzes Kreuz**) z r. 1785. Kostel (barokizován r. 1783, fara 1800) byl zasvěcen patronou chovatelů drůbeže sv. Havlu (St. Gallus) (* 550 Irsko - † 16. 10. 640 [dle jiných zdrojů 620, 646 - 650] Arbon).

V horních partiích vyvěrá **Habartický potok** (**Ebersdorfer Bach**) pospíchající **Přestanovským dolem** (**Priestner Grund**), u Chabařovic se do něj vlevá **Stradovský** (**Stradner Bach**). Dolním koutem ubíhá skrze někdejší Mohelnici do Saska další (na **Císařských povinných otiscích stabilního katastru Čech z r. 1843 [resp. 1846 - Lith. Krapf u. Winter C.] - kraj Litoměřice [Leitmeritz], okr. Chlumec - lapidárné Dorfbach**).

Zdrojem obživy bylo hornictví, zemědělství i výroba předmětů ze slámy, na prel. 18. a 19. stol. se důležitou složkou staly přípráže pro hosty teplických lázní. Vznesenější měli k dispozici nosítka i kočáry. Otevřením cesty nakléřovské příležitost skončila.

Na faře r. 1813 (při střetu francouzských vojsk s rusko-rakousko-pruskou koalicí) asi hodinu - než odjel sledovat boje (17. 9. 1813) z nakléřovského kostela sv. Josefa (**Sankt Josephskirche**) - setrval Napoleon Bonaparte (* 15. 8. 1769 Ajaccio, Korsika - † 5. 5. 1821 ostrov sv. Heleny). Na dveřích prý zůstalo vyryté jméno a dlouho se ukazovala židle i stůl, kde seděl.

Muži - zejm. lesní dělníci, zedníci či tesaři - v zimě odcházeli za prací do světa, někteří kutali v **Krupce** (**Graupen**) i **Telnici** (**Telnitz**). Ženy se věnovaly pletení slaměných klobouků a stávkového zboží (ponožky, punčochy, čepice aj.). Sčítání (1843) vykázalo 1.226

Habartice s 'Modrou hřebenovkou' na 'WANDERKARTE fürs Elbetal und des angrenzenden Gebietes vom Mittel- und Erzgebirge. 5. verbesserte Auflage - Entwurf von Carl Kroitzsch, Aussig.'

Hospoda **zum Morgenstern** (U Jiřtýncek) **Wenzela Langera** a farní kostel v Habartících - v l. 1869 - 1930 okr. Ústí n. L., r. 1950 osada **Horní Krupky** (**Ober Graupen**) v okr. Teplice, poté součást Krupky.

Pomník z r. 1923

duší a 203 stavení, v r. 1900 tu ve 231 obydlí žili 954 Němci a 4 Češi, r. 1907 (budov vč. pošty stejně) 1.000 osadníků. Nejbližší nádraží se nacházela v **Uncíně (Hohenstein)**, Clummcí a Telnici, telefonní ústředna s přímou linkou do **Šanova (Teplitz-Schönau)** v sousedních **Fojtovcích (Voitsdorf)**, odkud do Teplíc - přes Krupku a **Bohosudov (Mariaschein)** - jezdil autobus (avšak i do německého Lauensteinu). Zdejší meziměstské hovorny posléze fungovaly v domácnostech poštmistra (č. 68) a starosty (č. 105). V r. 1913 byla opravena škola (z r. 1845), r. 1921 postaven obecní dům a zavedeno elektrické osvětlení (1922). Svatostánek s mohutnou kamennou farou se rozkládal na pahorku - proti vozovce z **Adolfova (Adolfsgrün)** - obklopen hřbitovem, u něhož spočívala mnohasetletá lípa.

Ústecký středoškolský pedagog ve výslužbě **Karl Dietze** († 9. 6. 1950 Jena) tvrdí, že se ve větroví uchytil jeráb, jehož kořeny prorostly vysoký lipový peň až do země, úkaz označovaný jako symbol Krušnohoří (*Heimatbaum des Erzgebirges*), přes ulici se školou a tělocvičnou. Na protější pomník padlým v 1. sv. válce, zřízený děveckým spolkem (1922 - 23), poukazuje čtvrtletník *Beiträge zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes* (1942), jenž se spolupracovníky od r. 1921 vydával gymnaziální kantor, badatel a historik **PhDr. Franz Josef Umlauf** (* 11. 7. 1883 Lipová [Spansdorf] - † 8. 11. 1967 Marl u Bayreuthu).

R. 1939 je evidováno 743 občanů. V jedné z krčem se se spřízněnými říšskými aktivisty konspirativně setkávali 'naši' němečtí antifasisté. Na půdě nevidaně rozměrného katastru se v protilehlých svazích **Ždírnického údolí (Sernitztal)** vypínaly nejvyšší body tehdejšího ústeckého okresu: **Na Vyhliďce (791 m)** - s triangulační věží a **Rudný vrch (Zechberg) (795 m)**, nejnižše situované chalupy (č. 36 a 37) ležely 664 m n. m. a nejstarší byl šenk v č. 1.

Po válce dorazilo několik přistěhovalců a z původních restaurací (*zur Morgensonne*, resp. *zum Morgenstern* [U Jitřenky] **Wenzela Langera**, *zum Kaiser von Österreich Josefa Burocka*, *zum Blauen Stern* [u Modré Hvězdy], *zur Frankschänke*, *zur Gebirgskette*, *zur Post*, *zum Engel*, *zur Gemüthlichkeit* ap.) fungovala alespoň 1.

Zubožené torzo vojenské ubikace (čtvrtek 19. 11. 2009)

V 50. l. 20. stol. byla německá populace násilně vyhnána a obec zbořena. Od r. 1960 patří okresu tepleckému.

Na návrší - směr **Komáří vížka (Mückenthürmchen, Mückenberg)** - zůstal jediný (patrový) objekt - československá kasárna finanční a pohraniční stráže z r. 1938, kde se zakrátko odehrávala výcviková soustředění Hitlerjugend. Vedle trosk svatyně (vyhořela v lednu 1949) vyrostl sroubek U Sama skýtající občasné občerstvení. Místní správní komise evidovala vikendové chalupáře. Nicméně se památka zachovala nejen v označení lokality, nýbrž i v titulu recesistické soutěže obskurních vozidel **Hartbická rallye** (vždy 1. červnový víkend) a zimních závodů psích spřežení.

Ottova encyklopedie z 1. 1. 1908: **Habartice (Ebersdorf)**, farní ves, hejt. Ústí n. L., okr. Chabařovice; 230 d., 984 ob. n. (1890), kostel sv. Havla (již v době předhusitské), 3ř. šk., pošta, mlýn, výroba stávkového a slaměného zboží, kam. uhlí.

Relikty drobné sakrální architektury na '**Modré hřebenovce**' (*Blauer Kammweg*): **Goldammerův kříž (Goldammerkreuz)** - 724 m n. m. - Dle pamětníků jednoho odpoledne Goldammer v končinách zabloudil, s hustnoucí mlhou a blížící se nocí šance na přežití nekynula, leč věděl, jak se chovat, obcházel prostor v kruzích, zvětšoval je a po svizelných hodinách dorazil domů. Co vzpomínku a eventuálně varování tu r. 1785 rodina vztýčila památník.

Schänkerův kříž (Schänkerkreuz) - 748 m n. m. - Donátor držel pozemky, trochu zvířat a borůvkové pole, artefakt informoval, že se jedná o soukromý majetek a plody nesmí nikdo sklízet! Z dokumentů není zřejmé, zda každoroční borůvkové trhy konané u r. 1360 ve štolami protkaném svahu Komáří vížky založené a v l. 1692 - 1700 barokně obnovené kaple **sv. Wolfganga (St. Wolfgangkapelle)**, má s parcelou co do činění.

Bývalo tu hodně sněhu, každý vchod obestaven (ve sklepě se studánkou či jiným zdrojem), do oběma místnostem společných kachlových kamen se poleny přikládalo z chodby.

Náhrobní kámen Schlosserů z r. 1915 - v pozadí kasárna